

Aan Algemeen bestuur 3 juli 2023

Adviesnota

Datum	16 mei 2023	Portefeuillehouder	Erik den Hartog
Documentnummer	1726077/1726079	Programma	Landelijk gebied
Projectnummer		Afdeling	Beheer Watersysteem
Bijlage(n)	4		
Onderwerp	Regeling Watersparen 2023		

Voorstel

De Regeling Watersparen 2023 ter vaststelling aanbieden aan het algemeen bestuur.

Inleiding

In 2020 heeft Waterschap Vallei en Veluwe de Nadere regels subsidie watersparen Waterschap Vallei en Veluwe 2020 (beter bekend als de Regeling Watersparen 1), met een verlenging in 2021, opengesteld voor het nemen van maatregelen in ons beheergebied. Dit ging om maatregelen die een bijdrage leveren aan het tegengaan van verdroging, die het vasthouden van water bevorderen en die water toevoegen aan de grondwatervoorraad. Grondeigenaren met eigendom grenzend aan een B- of C-watergang konden voor deze subsidie in aanmerking komen.

Totaal is er vanuit de regeling in 2020 en 2021 een bedrag van € 621.000 aan subsidie toegekend. Met behulp van de subsidie zijn er 240 waterbesparende maatregelen uitgevoerd.

De oude regeling is geëvalueerd door adviesbureau Tauw. De conclusie van deze evaluatie is overwegend positief: de regeling is doeltreffend en doelmatig met de kanttekening dat de duur van de regeling en het beschikbare budget de beperkende factoren waren.

Het evaluatierapport bevat vier aanbevelingen.

Bij de Regeling Watersparen 2023 is hiermee rekening gehouden:

- *Uitbreiden maatregelenpakket*
De nieuwe investeringslijst bij de regeling voorziet in een uitbreiding van te subsidiëren investeringen.

- Maatregelen differentiëren naar gebied
De nieuwe overzichtskaart doelgebied bij de regeling voorziet in een aanwijzing van specifieke gebieden waar de investeringen echt het verschil kunnen maken, zoals de flanken van de Veluwe en de Utrechtse Heuvelrug.
- Verbinding met de doelgroepen vergroten door inzet gebiedsmakelaars
Persoonlijke en actieve benadering is het meest effectief gebleken om waterbewustzijn te vergroten, daarom zal deze nieuwe functie van gebiedsmakelaar voorbereid worden en in een ander besluitvormingstraject voorgesteld worden.
- Bevorderen van eigenaarschap bij deelnemers
Voorgesteld wordt een subsidiepercentage te bepalen waarbij een eigen investering van de doelgroepen gevraagd wordt.

De Regeling Watersparen 2023 dient op grond van de Algemene subsidieverordening Waterschap Vallei en Veluwe 2020 door het algemeen bestuur te worden vastgesteld. Het aanvraagformulier, de investeringslijst en de overzichtskaart doelgebied zijn conform artikel 3 van de regeling vastgesteld door het college van dijkgraaf en heemraden op 16 mei 2023. Deze stukken zijn ter informatie bij deze nota toegevoegd.

Beoogd effect

Het waterschap wil met de regeling stimuleren dat grondeigenaren structureel en op grote schaal voor, tijdens en na droge periodes water vasthouden door waterbesparende investeringen te doen in de haarvaten van het watersysteem.

Vooraf in de zomer is de balans tussen enerzijds de watervraag (o.a. verdamping, ontwatering en onttrekking) en anderzijds wateraanvulling (o.a. infiltratie en aanvoer) verstoord. Ingrepen op en langs percelen van grondeigenaren zoals het vasthouden van water in haarvaten of het beperken van drainage hebben effect op het bodem- en het watersysteem en kunnen een bijdrage leveren aan een robuust watersysteem.

Argumenten

1.1 Waaronder deze regeling?

1.1.1. De grondwatervoorraad staat onder druk

De grondwatervoorraad staat onder druk door toename van de (drink)watervraag in combinatie met afnemende beschikbaarheid van water.

Als waterschap zijn we (mede)verantwoordelijk voor het beschermen van de grondwatervoorraad en het voorkomen van onherstelbare schade aan kwetsbare, grondwaterafhankelijke natuur. We zetten daarom in op waterbesparing, regulering, herstel en aanvulling van de grondwatervoorraad. Waar mogelijk doen we dit samen met

partners/grondeigenaren.

1.1.2. Gevolgen van droogte

De droogte op de zandgronden hebben effect op de watervoorraad en de grondwaterspiegel. Landbouwgewassen groeien minder door het wegvallen van de capillaire nalevering, natte natuurgebieden worden bedreigd door het wegvallen van kwelstromen, sloten en beken vallen droog met gevolgen voor het ecosysteem en de uitdroging van de bodem bedreigt de toch al kwetsbare biodiversiteit. Droogte heeft dus gevolgen voor de economie en de natuur.

1.1.3. Beoogde investeringen effectief in haarvaten

De hydrologische effectiviteit van investeringen om water op te laten stuwen of drainage te beperken in de haarvaten van het watersysteem (B- en C-wateren) zijn significant. Deze wateren zijn echter niet in beheer van het waterschap. Dit vraagt inspanning van de grondeigenaren, maar de inspanning is niet altijd primair in belang van de individuele grondeigenaar. De beoogde investeringen gericht op het vasthouden van water zijn in het algemeen belang om er voor te zorgen dat de grondwaterstanden herstellen en de grondwatervoorraad aangevuld wordt om zo de effecten van de klimaatverandering deels op te vangen.

1.2. Subsidiepercentage

1.2.1 Algemeen

In lijn met de aanbeveling van Tauw vragen wij, ter bevordering van eigenaarschap, een eigen bijdrage van de grondeigenaar. Wanneer een initiatiefnemer zelf ook een deel van de investering betaalt, is deze meer betrokken en ook meer geneigd tot een betere inzet en beheer van de gedane investering.

Daarnaast hebben we te maken met Europese regels voor staatssteun.

Subsidieverstrekking aan agrariërs is toegestaan binnen de kaders van de Landbouwwijstellingsverordening.

Daarbij wordt voor het toe te passen subsidiepercentage onder andere een onderscheid gemaakt tussen productieve investeringen en niet-productieve investeringen.

Productieve investeringen zijn investeringen die een aanzienlijke stijging van het bedrijfsresultaat teweeg brengen. De Regeling Watersparen 2023 past binnen de kaders van de Landbouwwijstellingsverordening en gaat over niet-productieve investeringen.

De klimaatgerelateerde doelen en de beoogde investeringen die het waterschap nastreeft met de Regeling Watersparen 2023, maken dat het subsidiepercentage tot wel 100% kan bedragen.

Gelet op het eigenaarschap dat het waterschap bij deelnemers wil bevorderen, is er echter gekozen voor een subsidiepercentage van maximaal 80%.

1.2.2 Juridisch advies

Over de regels voor staatsteun is extern juridisch advies gevraagd, waaronder een second opinion. Op basis van de juridische analyse van de Europese regels en de Regeling Watersparen 2023 blijkt dat de investeringen op de investeringslijst voor agrariërs als niet-productieve investeringen kunnen worden aangemerkt. Niet-productieve investeringen die verband houden met een of meer specifieke klimaatgerelateerde doelstellingen mogen op grond van de Landbouwwijstellingsverordening volledig worden vergoed.

Kanttekeningen

Beoogde investeringen niet overal effectief

De effectiviteit van de beoogde investeringen verschilt sterk per gebied. Door goed te kijken naar gebiedskenmerken kan de effectiviteit sterk worden verhoogd.

Het vasthouden van water is het meest effectief op de flanken van de Veluwe en de Utrechtse Heuvelrug. De regeling willen we daarom openstellen voor deze gebieden.

Dit heeft tot gevolg dat de regeling niet voor het gehele beheergebied geldt, maar slechts in die gebieden zoals weergegeven in de overzichtskaart doelgebied.

Administratieve lasten kunnen belemmerend werken

Een stimuleringsregeling geeft per definitie administratieve lasten. Onevenredige administratieve lasten kan het gebruik van de regeling en dus het doen van investeringen beperken.

De regeling is zodanig ingericht dat de administratieve last voor zowel grondeigenaar als waterschap in overeenstemming is met de omvang van de investering. De regeling is laagdrempelig en goed toegankelijk voor grondeigenaren en pachters. Het waterschap hanteert een investeringslijst die op basis van ervaringen geactualiseerd wordt.

Eigen bijdrage nodig en wenselijk

Eerdergenoemd eigenaarschap door een eigen bijdrage van de grondeigenaar is nodig en wenselijk. Dit vraagt hoe dan ook een investering van een initiatiefnemer, maar het zorgt voor betere inzet en beheer als ook meer betrokkenheid van een initiatiefnemer bij een gedane investering.

Financiën

Het subsidieplafond voor 2023 bedraagt €500.000. Zoals overeengekomen in de Samenwerkingsovereenkomst (SOK) met de provincie Gelderland, draagt de provincie 50% bij aan de uitvoering van de regeling.

Vervolg

De planning is om de nieuwe Regeling Watersparen 2023 vast te laten stellen door het algemeen bestuur in de vergadering van 3 juli 2023.

De inrichting en aanwijzing van de nieuwe functie van de gebiedsmakelaar verloopt via een andere procedure.

Advies commissie

Als besprekstuk agenderen voor het algemeen bestuur van 3 juli 2023.

Bijlagen

1. Regeling Watersparen 2023
2. Investeringslijst
3. Overzichtskaart doelgebied
4. Aanvraagformulier

Ondertekening

Dijkgraaf en heemraden

drs. ing. K.A. Blokland
secretaris

mevrouw mr. S.H.M. Ornstein MCPm
dijkgraaf

Besluit